

„Aki tanít, kétszeresen tanul”

**Dr. Rajta Ferencné, a XVIII. kerületi
Vörös Hadsereg útja 100. szám alatti
általános iskola tanítónője
Pro Urbe kitüntetést kapott.
Ebből az alkalomból megkértük,
hogy beszéljen életéről, pályájáról**

— Itt születtem Pestlőrincen, itt tanultam, a „piros iskolában”, ahol 1945 óta tanítoskodom, és innen szeretnék majd nyugdíjba menni. A tanítóképzőt Budapesten végeztem, de pályámat Nagyváradon kezdtem a háború alatt, édesapám odavalósi. Egy év után, 1944 májusában újra itthon voltam, Lőrincen, a szülői házban, a Kossuth Lajos utca 17-ben. Nehéz hónapok következtek, a háború, az ostrom itt is sokat pusztított. Január 5-én szabadult fel a város — mert akkor még önálló város volt Pestlőrinc —, és tíz nap múlva, 15-én már itt voltunk az iskolában, megkezdtük a tanítást. Fáztak, éhesek, rosszul öltözöttek voltak a gyerekek, akárcsak mi, tanítók. Nálunk se volt ez akkor másképp. Egy-egy osztályteremben ötven gyerek is zsúfolódott, nehéz volt a tanítás és a tanulás.

— Mind a négy alsó osztályban sokáig tanítottam, de legjobban a harmadikat, negyediket szerettem, mert a 8–9 éves gyerekek már túl vannak az iskolai fegyelem, a rendszeret alapjainak megismerésén, érdeklődőbbek. A lényeg ezekben az években — a kötelességre nevelés és a tanulás megtanítása, a szaktárgyi oktatásra való felkészítés.

— Évek óta környezetismeretet tanítok III. osztályosoknak. Az új tantervben nagyobb hangsúlyt kap a sokoldalú megfigyelés, tapasztalatszerzés, a tanulókíséret. A gyerekek megismerkednek az élő és élettelen természetben végbemenő kölcsönhatásokkal. Megfigyeléseik, kísérletezéseik eredményeit meg is fogalmazzák. A kísérletek főleg fizikai, kémiai, biológiai jellegűek. A tanterem ilyenkor kis laboratóriummal változik. Örömmel nézünk a gyerekeket, érdeklődő, izgatott vizsgálódásukat. Szinte elfelejtik, hogy iskolában vannak.

— Tapasztalatból tudom, hogy az alsó tagozaton az egyik legproblematisabb tárgy a környezetismeret, s mint szakfelügyelő is látom a gondokat. 1967-től az elmúlt évig egyedül voltam a kerület alsó tagozatos szakfelügyelője, most ketten vagyunk, így a 18 iskolából 9 felügyelete az enyém. A tanítás—tanulás folyamatának irányítása, a tanulók tevékenykedtetése sok szaktárgyi ismeretet, gondos tervező—szervező munkát igényel. Az általános iskolákban a közepes képességű gyerekekből van a legtöbb, nem könnyű megvalósítani náluk az új tanterveket. Sok a pályakezdő, fiatal pedagógus, elsősorban nekik kell segíteni gyakorlati munkájukban. Nálunk, a 31 tagú tanterületből most heten vannak gyesen, helyettük jórészt képesítés nélkülieket tud foglalkoztatni az iskola. Őket meg kell tanítani egy-egy osztályfőnöki óra, családlátogatás, szülői értekezlet megtartására is.

— A pedagógusok szaktárgyi ismereteinek bővítése, a nevelés-oktatás új elemeinek megismerése, szellemének átvétele nélkül egy napig sem lehet boldogulni az iskolában. Erre szolgál a pedagó-

gus továbbképzés, de ez kevés. Legfontosabb a szüntelen önképzés, enélkül lemarad az ember. Könyvekből, folyóiratokból és nem utolsósorban az életből, a kollégáktól sokat lehet tanulni. Ma sem szégyellek kérdezni. Nincs olyan ember, akitől ne lehetne valami újat, hasznosat hallani. S tudom, hogy aki tanít, az kétszeresen tanul.

— A kerületi tanács művelődési osztálya nagy figyelmet fordít arra, hogy a lemaradott gyerekekkel külön is foglalkozzunk. Szívesen tanítjuk őket, hogy felzárkózzanak, az alapkészségeket jól elsajátítsák. Jó dolog az is, hogy mozgalom jött létre az iskola és a közművelődés összekapcsolására. Nem messze, a Városház utca végén van a művelődési ház, ahol szakkörök, klubok, önképző csoportok és egyebek várják a gyerekeket. A környékbeli iskolákból a mi iskolánk uszodájába jönnek úszni, innen meg a Lakatos úti iskola tornatermébe, illetve a kerület sportcsarnokába járnak tornászni a gyerekek.

— Nagyon sok szakmai segítséget kapunk a Fővárosi Pedagógiai Intézettől a kerületi továbbképz-

ző tanfolyamok szervezéséhez, a didaktikai módszerek elmélyítéséhez. Programjaikban én is részt veszek előadásokkal, konzultációkkal. A Tanító című szaklapban megjelenő írásaimmal segítem a pedagógusok munkáját. Az utóbbi évek pedagógiai tevékenységében központi helyet foglalt el az új tantervekre való felkészítés. Az iskolánkban folyó komplex fővárosi kísérlet eredményeit alkalmaztuk az egész kerületben, s így sikerült jól előkészíteni a tantervek bevezetését. Vidékről is jöttek kollégák, és tanulmányozták nálunk az új tantervek előkészítését.

— Húsz éve dolgozom a Hazafias Népfront XVIII. kerületi szülői bizottságában. Klubnapokat, ankétokat szervezünk a szülőknél, főleg azoknak, akik évszámra feléje se néznek az iskolának. Az új tanterv szerinti matematika tanfolyamunkra viszont eljöttek a szülők s a gyerekekkel együtt oldották meg a feladatokat! Említettem, hogy mindenkitől szívesen tanulok, a matematikában például a gyerekeim segítenek. Velük annak idején nem sok gondom volt, mindig jól tanultak. A fiam építésmérnök, a lányom villamosmérnök. Van két unokám is, Judit két éves, Attila ősszel iskolába megy. A férjem már nyugdíjas, s így ő jobban kiveszi részét a nagyszülői programokból, örömeiből.

— Ma is úgy érzem, hogy tanítónak még szebb lenni, mint tanárnak, mert a kisgyerekek mindenre fogékonyabbak, s könnyebben formálhatóak. Azt tapasztalom, hogy a nagyon elfoglalt szülők mellett kicsit az anyát is pótolni kell náluk. Sok gyerek már hajnali hatkor itt van az iskolában, és szinte este van, mire hazaér. Nagyon vágnak a szeretetre, egy simogatástól boldogok. A tanítónak az a legnagyobb öröme, ha mosolygó, vidám gyerekeket lát maga körül. Sok régi tanítványom lett pedagógus, itt is vannak többen fiatal kollégáim között, ez is jó érzéssel tölti el az embert. Ők ma is Zsuzsa néniékné hívnak.

— Gyakran hallani, olvasni mostanában arról, hogy sok pedagógus elfárad a sokféle megterheléstől. Harmincnyolc éve tanítok, igaz, kissé elfáradtam, de fáradtságot nem érzek. Sőt, úgy érzem, belül fiatal maradtam. Terveim vannak és kedvem, hitem választott hivatásomhoz. Azt hiszem, az a „titok” nyitja, hogy amit nagyon szeretünk csinálni, az jó hatással van testi-lelki-szellemi közérzetünkre. Ez a több mint hetvenéves iskola a második otthon. Öt éve naponta három órát utazom ide, s vissza a II. kerületi lakásomig, mert a lőrinci Kossuth Lajos utcai szülőházamat szánálásra ítélték. De így is megéri. Egyedül azt sajnálom, hogy már nem sok év van hátra, egyszer csak abba kell hagynom. De egyelőre nem is gondolok erre. Annyit tudok csak mondani, ha most kezdeném, ha idén érettségiző, pályaválasztás előtt álló fiatal lennék, megint ezt csinálnám.